

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 275/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. mája 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 7 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice v súvislosti s vykonaním jeho eskorty na lekárske vyšetrenie príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže 3. marca 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2014 doručená sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 7 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice (ďalej len „ÚVV a ÚVTOS Košice“) v súvislosti s vykonaním jeho eskorty na lekárske vyšetrenie príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „ZVJS“) 3. marca 2014.

Sťažovateľ uvádza, že podstúpil dve operácie chrbtice a v dôsledku diagnostikovaných zdravotných ťažkostí bol od februára 2013 uznaný za čiastočne invalidného s poklesom vykonávania zárobkovej činnosti 55 %. Trpí stálymi bolesťami chrbtice, v súvislosti s ktorými má indikovanú liečbu algeziológom.

Sťažovateľ bol na účely lekárskeho vyšetrenia eskortovaný 25. februára 2014 z Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov, do ÚVV a ÚVTOS Košice. Dňa 3. marca 2014 bol eskortovaný z ÚVV a ÚVTOS Košice na kontrolné neurologické vyšetrenie v neurologickej ambulancii v Košiciach, v ÚVV a ÚVTOS Košice sa nachádzal do 4. marca 2014.

Sťažovateľ uvádza, že pred a počas eskorty bol spútaný bezpečnostným opaskom, putami na rukách, ktoré boli spojené s putami na nohách a reťazou pripevnené k bezpečnostnému opasku, takéto spútanie sa nazýva „medved““. Sťažovateľ ďalej uvádza, že namietal príslušníkovi ZVJS, ktorý vykonával eskortu, svoje spútanie z dôvodu svojho nepriaznivého zdravotného stavu s tým, že trpí *«ťažkou formou osteoporózy, kde môže hocikedy dôjsť k zlomenine kostí, či už pri prudkom pohybe, kýchnutí či zakašľaní alebo pri páde, ku ktorému mohlo prísť pri použití „medveďa“, nakoľko moja stabilita je oslabená a mám poruchu bedrových a krížových nervov. Navyše toto spútanie bolo ponížujúce zaobchádzanie, pretože v čakárni boli ostatní pacienti a videl ma takto aj personál ambulancie a pán primár...»*. Sťažovateľ poukazuje na to, že absolvoval viaceré eskorty na vyšetrenie v tejto aj v iných ambulanciách, pri ktorých bol vždy spútaný len bezpečnostným opaskom a putami na rukách. Jeden z príslušníkov ZVJS, ktorí vykonávali eskortu, sa odmietol sťažovateľovi preukázať služobným odznakom a spísať záznam o priebehu eskorty, rovnako sa odmietol vecou zaoberať aj privolaný pedagóg. Sťažovateľ

tiež namíeta, že počas pobytu v ÚVV a ÚVTOS Košice mu neboli poskytnuté nevyhnutné lieky ani strava podľa predpísanej šetriacej diéty.

V súvislosti s namietaným postupom sťažovateľ poukazuje na svoje právo podľa čl. 3 dohovoru, základné práva podľa čl. 7 ods. 2 a čl. 10 ods. 1 listiny a základné práva podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 ústavy.

Podľa sťažovateľa je potrebné považovať jeho vec za hodnú osobitného zreteľa a pri posudzovaní podmienok konania zohľadniť, že podstúpil mučivé útrapy. Sťažovateľ nepodal sťažnosť Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „GR ZVJS“), keďže k tomuto orgánu nemá dôveru, pretože v minulosti inú jeho sťažnosť dôkladne neprešetril.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho práv, ktoré v sťažnosti označil, pretože bol podrobený neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu a mučivým útrapám. Navrhuje tiež, aby ústavný súd zakázal jeho eskortovanie do ÚVV a ÚVTOS Košice a žiada o priznanie finančného zadost'učinenia.

Sťažovateľ žiada o ustanovenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a navrhuje, aby ústavný súd dočasným opatrením odložil vykonateľnosť právoplatného rozhodnutia o uložení trestu odňatia slobody, resp. rozhodol o prerušení výkonu trestu odňatia slobody, aby nedošlo k opätovnému porušeniu jeho práv pri jeho ďalšej eskorte.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Sťažnosť sťažovateľa neobsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti, z jej obsahu je však zrejmé, že namieta porušenie svojho základného práva a práva nebyť podrobený neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu zo strany príslušníkov ZVJS pri vykonaní eskorty 3. marca 2014, pričom však namieta porušenie označených práv postupom ÚVV a ÚVTOS Košice. Ústavný súd nevyzýval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov sťažnosti a ani mu na ten účel neustanovil zástupcu z radov advokátov, pretože je jednoznačné, že nevyužil na ochranu svojich práv proti napadnutému postupu príslušníkov ZVJS právne prostriedky, ktoré mu poskytuje zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“) a zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Podľa § 96 zákona o výkone trestu dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu. Zákon o výkone trestu tu odkazuje na § 18 zákona o prokuratúre.

Podľa § 18 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova na základe rozhodnutia súdu, ako aj v celách policajného zaistenia, boli držané osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu o pozbavení alebo obmedzení osobnej slobody a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Podľa § 18 ods. 2 zákona o prokuratúre je prokurátor povinný

a) vykonávať previerky zachovávania zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1,
c) písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

Podľa § 18 ods. 5 zákona o prokuratúre pri vykonávaní dozoru je prokurátor oprávnený

b) nazerať do dokladov súvisiacich s pozbavením alebo obmedzením osobnej slobody,
c) hovoriť s osobami držanými v miestach uvedených v odseku 1 bez prítomnosti iných osôb,
d) preverovať, či rozhodnutia a opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 zodpovedajú zákonu a ostatným všeobecne záväzným právnym predpisom,
e) žiadať od zamestnancov orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 potrebné vysvetlenia, predloženie spisov a rozhodnutí týkajúcich sa pozbavenia

alebo obmedzenia osobnej slobody osôb držaných v mieste, ktorého správu tieto orgány vykonávajú.

Ako vyplýva z citovaných ustanovení zákona o výkone trestu a zákona o prokuratúre, sťažovateľ mal možnosť obrátiť sa na prokurátora pôsobiaceho v mieste sídla ÚVV a ÚVTOS Košice, do pôsobnosti ktorého zákon zveril ochranu práv sťažovateľa pred namietaným zásahom. Sťažovateľ sa mohol a mal obrátiť na príslušného prokurátora na účely prešetrenia postupu príslušníkov ZVJS, keď nedosiahol prešetrenie napadnutého postupu orgánmi ÚVV a ÚVTOS Košice, na ktoré sa na ten účel obrátil (pedagóg tohto ústavu). Prokuratúra ako orgán vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu je oprávnená a zároveň povinná v prípade zistenia porušenia právnych predpisov ústavom na výkon trestu zabezpečiť nápravu nezákonného stavu (pozri I. ÚS 265/2012).

Sťažovateľ môže namietat' nezákonný zásah do svojich práv podaním podnetu podľa § 31 zákona o prokuratúre, prípadne žiadať aj o preskúmanie zákonnosti vybavenia jeho podnetu podľa § 34 zákona o prokuratúre.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa názoru ústavného súdu nevyužitie prostriedku nápravy prostredníctvom orgánov prokuratúry nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05, IV. ÚS 126/07).

Ústavný súd aj vo veci sťažovateľa zotrval na svojej stabilizovanej judikatúre, podľa ktorej je každý sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03, IV. ÚS 126/07).

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú. V nadväznosti na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho sťažnosti ani návrhom na ustanovenie advokáta a na rozhodnutie o dočasnom opatrení.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2014